

Politiets møte med kriminelle MC-gjenger

en teoretisk oppgave

av

Ingunn Elisabeth Isefjær

BACHELOROPPGAVE (OPPG300-O)

Politihøgskolen avd. Oslo

2012

Innholdsfortegnelse

Innledning	3
Problemstilling	3
Begrepsavklaringer og avgrensninger	3
Oppgavens oppbygning	4
Metode	4
Forforståelse og objektivitet	4
Kildekritikk og valg underveis	5
Introduksjonsdel	6
Historikk	6
Organisering	6
Symbolismen i klubbene	7
Kriminalitet	7
Hoveddel	9
Rekrutteringsprosessen	9
Hvem rekrutteres?	10
Hvorfor ønsker menn å bli medlem av en slik organisasjon?	10
Broderskapet	10
Felleskap og samhold	11
Respekt, beskyttelse og rammer	11
Forebygging av rekruttering	12
Hvordan møter politiet kriminelle MC-Gjenger?	13
Oslopolitiets Dialogmetode	13
«Razzia-metoden»	15
Politiets samarbeid med lokalsamfunnet	16

Avslutning.....	17
Litteraturliste:.....	18

Innledning

Problemstilling

I denne oppgaven har jeg valgt å se på problematikken rundt kriminelle MC-gjenger og hvordan politiet møter disse problemene som kan oppstå.

Min problemstilling er:

«Politiets møte med kriminelle MC-gjenger: Hvordan forebygge kriminalitet og rekruttering i forbindelse med slike gjenger?»

Bakgrunnen for at jeg har valgt denne problemstillingen, er at det over hele politinorge i dag finnes kriminelle MC-gjenger. Det knyttes veldig mye kriminalitet til medlemmer i slike klubber, og politiet bruker mye ressurser på å bekjempe denne type kriminalitet.

I Politidirektoratets handlingsplan mot kriminelle MC-gjenger, skisseres tre strategiske hovedmål for bekjempelsen av gjengene. Å redusere antall eksisterende kriminelle MC-gjenger, å hindre rekruttering, å hindre etablering av nye kriminelle MC-gjenger (POD, 2010) Ved å se på erfaringer fra politiet, ønsker jeg å presentere hvilke forebyggingsstrategier som benyttes og om de samsvarer med de nevnte hovedmålene. Videre vil jeg se på forskjeller mellom de forskjellige strategiene, for å kartlegge fordeler og ulemper ved bruk av disse, samt finne ut hvilke som skaper best arena for forebygging av MC-kriminaliteten. Jeg ønsker kunnskap om hvordan norsk politi møter utfordringene ved kriminelle MC-gjenger, da dette kan være til nytte for videre jobb i politietaten, og for mulig å avdekke gode strategier som kan videreutvikles.

Hvorfor er det viktig å hindre rekruttering til kriminelle MC-gjenger i Norge? Grunnen til at jeg velger å se på blant annet hvordan vi kan forebygge rekruttering til disse gjengene i Norge, er for mulig å kunne begrense omfanget av gjengene. Ingen rekruttering betyr ingen nye medlemmer, og ingen nye medlemmer betyr at det blir vanskelig for gjengene å eksistere. For å finne ut hvordan man skal hindre rekrutteringen, må man først se på hva en kriminell MC-gjeng er, hvorfor enkelte individer i samfunnet trekkes til slike gjenger, og hvorfor de velger å ta del i den kulturen.

Begrepsavklaringer og avgrensninger

Med kriminelle MC-gjenger, mener jeg motorsykkellubber som anser seg selv å være hevet over loven, de såkalte 1%- gjengene, den ene prosenten som ikke er lovlydige borgere. Disse gjengene er en del av den såkalte «Outlawsbevegelsen». En utgreing om dette begrepet kommer senere under introduksjonsdelen. Videre i oppgaven har jeg brukt fotnoter til å forklare en del begreper som kommer fra MC-kulturen.

I denne oppgaven har jeg valgt å se på hvilke måter politiet møter kriminelle MC-gjenger. Kriminelle MC-gjenger defineres av politiet som «organisert kriminalitet». Det finnes flere typer gjenger og organiserte kriminelle i Norge, men på bakgrunn av lengden på oppgaven, ønsker jeg kun å konsentrere meg om MC-gjengene. Videre har jeg valgt kun å se på hvordan det norske politiet møter de kriminelle MC-gjengene og videre hvilke forebyggingsstrategier de benytter seg av. Selv om kriminelle MC-gjenger er et globalt problem, vil det være uhensiktsmessig å snakke om forebyggingstiltak i for eksempel Danmark, Storbritannia og USA, da disse nasjonene og det nasjonale politiet opererer med forskjellige strategier og lovverk enn hva vi gjør i Norge.

Oppgavens oppbygning

Først har jeg valgt å introdusere fenomenet «Kriminelle MC-gjenger». Her har jeg redegjort for hva en kriminell MC-gjeng er, hvordan de oppstod, hva som kjennetegner de osv. Videre har jeg valgt å se på rekrutteringsprosessen: hvordan kan man bli et medlem av en slik gjeng. Dette for å gi et bilde om hvilke forebyggingsstrategier til politiet som kanskje kan være aktuelle for å hindre rekruttering til MC-gjengene. Deretter har jeg valgt å se på hvordan politiet i Norge ønsker å møte de kriminelle MC-gjengene. Dette for å avdekke om det finnes noen regionale forskjeller, eller om praksis er lik nasjonalt. Samtidig gjør jeg dette for å undersøke nærmere om det er enkelte tiltak, strategier som fungerer bedre enn andre, og som igjen bør implementeres eller anvendes på nasjonal basis.

Metode

I dette kapittelet ønsker jeg å ta for meg hva som har bidratt til at jeg har endt opp med den problemstillingen jeg har, hvorfor jeg har valgt enkelte kilder kontra andre, og hva slags inntrykk jeg hadde av kriminelle MC-gjenger før jeg gikk løs på oppgaven. Dette gjør jeg for å kaste lys over hvordan mine synspunkt og erfaringer kan ha vært med på å prege oppgavens vinkling og resultat.

Forforståelse og objektivitet

Ifølge Dallan (2007) vil vi i en undersøkelse alltid ha med vår forforståelse og fordommer. Forforståelse er tanker, kunnskap og oppfatninger om virkeligheten, som vi benytter til å tolke og bearbeide det vi ser (Johannessen, Tufte og Christoffersen, 2010). Jeg har alltid hatt en mening om at medlemmer i kriminelle MC-gjenger er tvers igjennom kriminelle og onde, og at de tjener penger ved hjelp av narkotikasmugling, utpressing, torpedovirksomhet o.l. Videre har jeg hatt inntrykk av at de lar seg ikke stoppe av noen, og kommer du i veien, ja vel, så dreper de deg.

Det finnes utallige fremstillinger av fenomenet i TV-serier, filmer og andre medier. Det bildet som fremstilles er store, sterke karer med masse tatoveringer, langt skjegg, uflidd hår, som

kjører motorsykler og bryr seg ikke i det minste om lover og regler og følgelig politiet som håndhever disse reglene. Bilder av avbrente tatoveringer til tidligere medlemmer, hardt skadede personer som hevder de har blitt usatt for vold av MC-gjenger, og fryktinngytende hardbarka menn som har et blikk som kan drepe, er alle med på å styrke skrekkefølelsen jeg alltid har hatt mot disse gjengene. Da jeg serverte øl til presidenten i Bandidos en sommer, kjente jeg at pulsen økte og at jeg var veldig utilpass, fordi jeg har hatt en overbevisning at han kan knekke meg i to hvis jeg søler på han, eller velger feil tonefall på «48 kroner, takk».

Det er viktig å være seg sin forforståelse bevisst (Dallan, 2007). Ved å belyse min forforståelse, kan dette være med på å endre valg av litteratur og kilder. Med dette mener jeg at ved mangel på denne bevisstheten, kunne jeg fort ha valgt ut kilder som kun bekrefter min forforståelse.

Kildekritikk og valg underveis

De fleste bøkene jeg har brukt som kilder, har jeg funnet ved hjelp av søk i BIBSYS. Dette fordi det er en enkel og oversiktlig søkemetode, som viser all tilgjengelig litteratur i biblioteksbasen. Andre bøker er pensum fra tidligere hovedområder på skolen. Jeg har også benyttet meg av internett, ved å søke etter avisartikler som omhandler temaet.

Jeg har valgt å lese biografien til grunnleggeren av HA, Ralph «Sonny» Barger, og dokumentarboken til en føderal agent i USA som gikk undercover i HA. Grunnen til at jeg har valgt å sette meg inn i begge siders syn på saken, er for kanskje å kunne få et mer objektivt syn på kriminelle MC-gjenger og den virksomhet som de bedriver. Det finnes veldig mange bøker om HA, dette fordi det er den største kriminelle MC-gjengen på verdensbasis. De andre gjengene har kopiert for eksempel HA hierarkiske oppbygning (Wierup og Larsson, 2007). Jeg ser det derfor ikke som problematisk at jeg har valgt ut disse bøkene kontra bøker om eksempelvis Bandidos eller Outlaws, da det selvvalgte pensumet er en forskingsstudie av Stig Grundvall om en vestsvensk MC-gjeng; Vagabond MC. Jeg har brukt denne studien i sammenheng med den andre litteraturen på området, for å forsøke å få et helhetlig bilde av den kriminelle MC-kulturen, og ikke bare av HA.

Jeg har i tillegg sett på politiets handlingsplaner mot denne type kriminalitet og rapporter fra politiet om forskjellige forebyggingsstrategier. Dette har jeg gjort for å få et bedre bilde av hvordan det norske politiet ønsker å takle de problemstillingene som gjør seg gjeldene ved arbeid mot kriminelle MC-gjenger.

Min ordinære problemstilling var knyttet til rekruttering til kriminelle MC-gjenger, og hvordan politiet i Norge på best mulig måte kan hindre dette. Underveis i oppgaven fremsto det som uklart om politiet har forebyggingsstrategier som kan brukes direkte på rekruttering, og resulterte i skrivesperre. I samråd med veileder fant vi ut at problemstillingen måtte utvides, for å få et mer helhetlig bilde av hvilke forebyggingsstrategier politiet bruker i møte med MC-gjengene.

Introduksjonsdel

«When we do right, nobody remembers. When we do wrong, nobody forgets» Hells Angels motto (POD, 2010)

Historikk

Outlawbevegelsen og 1 % MC-gjenger blir sett på som kriminelle gjenger av samfunnet. Hells Angels dukket opp i California i USA i kjølvannet av andre verdenskrig, og ble dannet av flygerveteraner i 1948. De fikk navnet fra en bombeflygergruppe under andre verdenskrig som kalte seg «Hell's Angels»¹. Modergjengen til HA ansees allikevel å være Oakland-charteren som ble dannet i 1957 av Ralph «Sonny» Barger (Thompson, 1967). Outlaws MC ble dannet i Illinois i 1935, men ble ikke medlem av en-prosentgjengene før i 1967. En charter/chapter er en del av gjengen, en såkalt avdeling (Dobyns, 2009).

Definisjonen énprosentere kommer trolig fra et utsagn fra American Motorcyclist Association (AMA), etter et motorsykkeltreff i Hollister California i 1947. Det var mye bråk og utuktig atferd på dette treffet og AMA hevdet at 99 % av alle motorsyklister er lovlidige borgere, og de som lagde bråk var kun 1% av alle motorsyklister – derav navnet énprosentere. Derfor defineres disse énprosentere som den ene prosenten av alle motorsyklister som ser seg selv hevet over loven, og blir dermed referert til som Outlaws eller «one-percenter» (Barger, Zimmermann og Zimmermann, 2000).

Organisering

Gjengene er ofte hierarkisk oppbygget, og denne organiseringen gjelder for alle charters over hele verden. Øverst sitter Presidenten og under ham er visepresidenten. Deretter er det under disse to sitter de fullverdige medlemmene. Noen av disse fullverdige medlemmene har spesielle oppgaver, roller utover det som forventes av fullverdige medlemmer, eksempelvis «roadcaptain»: som organiserer kjøringen, «Stg. at arms»: som har ansvar for sikkerheten på fester, arrangement o.l, Secretary/treasurer: som har administrative oppgaver: tar vare på økonomien, skriver møtereferat o.l. (Dobyns, 2009). Alle saker som omhandler gjengen som helhet, stemmes over i «Church» – allmøter som holdes i klubblokalet. Alle fullverdige medlemmer har en stemme, mens presidenten har vetorett. Alle medlemmer må møte, og ofte er disse møtene en til to ganger i uken.

Under de fullverdige medlemmene, finner man prospects, hangarounds og supportgjenger, hvor supportgjengen er nederst i hierarkiet. En redegjørelse av hvilke oppgaver disse innehar, er

---

¹ Genitiv-apostrofen ble fjernet, da ryggmerkene ble laget. En forklaring på dette er at medlemmene i HA sier at det kan finnes flere helveter, og følgelig er engler av alle disse (Barger et al. 2000).

beskrevet under kapittelet «rekrutteringsprosessen» Det er ikke tillatt med kvinnelige medlemmer i slike gjenger, kjærester og koner blir ofte referert til som «old-ladys» eller «mamas», og ivaretar oppgaver som å lage mat, organiserer pengeinnsamlinger og arrangement, men innehar ingen offisielle oppgaver for gjengen (Dobyns, 2009).

Symbolismen i klubbene

Kriminelle MC-gjenger benytter først og fremst Harley Davidson og chopper² motorsykler. De bruker skinnvester³ eller jakker med ryggmerker som en uniform for å vise hvilken klubb de tilhører. Ryggmerkene⁴ består av et emblem i midten som kalles «center-patch», for eksempel Dødsengelen til HA, en «Top-rocker» som viser navnet på klubben, og en «bottom-rocker» som forteller tilhørigheten til en charter, en stat eller et land. Grundvall (2005) sier at ryggmerket symboliserer medlemskap i en eksklusiv klubb, samtidig som det skaper avstand til utenforstående. De har flere merker på vestene, som for eksempel viser «1%» som indikerer at de ser på seg selv som en «onepercenter», hvilken stilling de har som for eksempel «Road captain» eller «Sgt. of arms» eller merker som symboliserer hva de har gjort for gjengen for eksempel «Men of mayhem» eller «filthy few»⁵. Mange av gjengenes medlemmer har tatoveringer for å vise deres støtte til gjengen, som for eksempel emblemet til gjengen, mange HA-medlemmer har AFFA (Angels forever, forever angels), ACAB, som står for All Cops are Bastards eller FTW – Fuck the World, noe som indikerer deres frigjorthet fra loven og samfunnets rammer (Dobyns, 2009).

Kriminalitet

De kriminelle MC-gjengene hevder selv at de er en ikke-kriminell gjeng og ser på seg selv som lovlige organisasjoner. De legger ikke skjul på at de har medlemmer som har vært domfelt for vold-, narkotika- eller sedelighetsforbrytelser, men sier at dette ikke er et krav for å bli fullverdig medlem. Hva medlemmene selv bedriver er opp til dem, og er ikke å anse som klubbens anliggende. Gjengene inviterer til åpen dag på sine klubbhus, de holder arrangementer til inntekt for lokalsamfunnet, arrangerer «Toyruns» for å samle inn leker til barnehjemsbarn o.l. Alt dette for å

---

² Chopper er en motorsykel som kun har det nødvendige utstyret, «choppet» for alt tilleggsutstyr. I tillegg har sykkelen et forlenget styre, og et sete som er godt senket. (Barger et al., 2000)

³ Disse blir referert til som «cuts» (Dobyns, 2009).

⁴ Ryggmerkene kalles for Colours, som består av emblemet og topp og bunn rockers. I tillegg har de forskjellige gjengene forskjellige farger som symboliserer klubben. HA har hvit og rød, Bandidos gul og rød og Outlaws har svart og hvit. (POD, 2010)

⁵ Ifølge Ralph «Sonny» Barger, står Filthy Few for de medlemmene som starter tidligst og avslutter sist på fester. «The First to party, the Last to leave» og oppstod etter et medlem sa «man, by the time the last one of you leave, you're fucking filthy» Men ifølge forskjellige politikilder (Dobyns 2009, POD 2010) står Filthy Few for de som har medvirket til eller begått drap for gjengen.

fremstå som folkelige og ikke kriminelle (Dobyns, 2009, Barger et al., 2000, Wierup og Larsson, 2007).

I USA har de utviklet en lov - RICO⁶ - som er en føderal lov som gir muligheten for lengre straffer for kriminelle handlinger begått som en del av en pågående kriminell organisasjon. Denne loven blir ofte brukt for å få medlemmer av kriminelle MC-gjenger bak lås og slå, og for at gjengen skal bli klassifisert som organiserte kriminelle (Dobyns, 2009). Her i Norge har vi den kjente organisert kriminalitetsparagrafen i straffeloven (1902), § 60a. I andre ledd i denne paragrafen defineres en kriminell gruppe på denne måten: «Med organisert kriminell gruppe menes en organisert gruppe på tre eller flere personer som har som et hovedformål å begå en handling som kan straffes med fengsel i minst 3 år, eller hvor en vesentlig del av virksomheten består i å begå slike handlinger.» En kriminell MC-gjeng består som oftest av flere enn 3 personer, så det vilkåret i loven er oppfylt. Det som allikevel viser seg å være problematisk er å knytte hele organisasjonen – altså gjengen- til kriminelle handlinger. MC-gjengene har et stort nettverk, og dette er med på å vanskeliggjøre politiets arbeids (POD, 2010). Teorien på hvorfor gjengene sjelden blir tatt for å bedrive organisert kriminalitet, er at de benytter seg av nettopp dette nettverket. Hangarounds, prospects, og andre kriminelle kontakter brukes til å utføre de kriminelle handlingene, og hvis et fullverdig medlem blir siktet eller etterforsket for kriminelle handlinger, er det slik at medlemmet tar på seg skylden, det hele ser ut som et «sololøp» (POD, 2010, Wierup og Larsson, 2007).

I Norge ble vi først ordentlig kjent med HA i 1992, da en ikke tidligere ukjent klubb Rowdies MC i Trondheim, ble tatt opp som prospectklubb for HA. Det var først i kjølvannet av dette, at begrepet «Organisert kriminalitet» ble virkelig satt på den politiske agendaen (Larsson, 2008). Kriminelle MC-gjenger blir ofte omtalt som organisert kriminelle, dette pga. deres narkotikasmugling, voldsutøvelse, og i enkelte tilfeller torpedovirksomhet, som trolig foregår i organiserte former innad i gjengen. I Norge finnes det charters til HA, Bandidos, Outlaws og Coffin Cheaters. I de senere tider har det også blitt spekulert i om Mongols MC også har etablert seg i Norge (POD, 2010).

---

⁶ RICO- står for Racketeering Influenced and Corrupt Organizations Act. (Dobyns 2009).

Hoveddel

«We are the people our parents warned us about» BANDIDOS motto (POD, 2010)

Rekrutteringsprosessen

De store gjengene i Norge, som nevnt over, er veldig like i oppbygging og hierarkisk sammensetning. Derfor vil det være få forskjeller mellom rekrutteringsprosessen til disse gjengene, og jeg kommer til å se på dette under ett.

For å bli tatt opp som fullverdig medlem i en kriminell MC-gjeng, vil man først bli klassifisert som hangaround. En hangaround(gjeng) er personer eller gjenger som støtter, hjelper og utøver oppgaver for modergjengen, men som ikke enda har fått prospectstatus. Prospects er potensielle fullverdige medlemmer, som må bevise for modergjengen at man er verdig til å inneha et verv/posisjon som fullverdig medlem. Har man fått prospectstatus gjennomgår man en prøveperiode, mye likt slik vi har i arbeidslivet, for å vise at man duger til jobben (Dobyns, 2009, Wierup og Larsson, 2007). Muligheten for å bli prospect dukker ofte opp når gjengen ser at du har en kompetanse eller fagområde som kan være til nytte for gjengens virksomhet (Wierup og Larsson, 2007). Støttemedlemmer og klubber er selvstyrte og utfører sjelden oppgaver for de større gjengene, men kan allikevel vise sin støtte med eksempelvis merket «support 81⁷» på sine vester. Det er viktig at man skiller mellom hangarounds/støttemedlemmer og prospect, da det er kun prospects som har en reell mulighet til å bli «patchet»⁸, altså fullverdig medlem.

De fleste gjengene opererer med lange prospectperioder – HA bruker ca ett år. Disse prosessene er langvarige, for at prospectene skal vise at de er lojale, engasjerte og virkelig ønsker å bli et fullverdig medlem. Dette er også en mulighet for at fullverdige medlemmer i gjengen kan bli godt kjent med prospecten, slik at de ikke stemmer for å ta inn «et råttent eple». For eksempel i Bandidos har nye fullverdige medlemmer en «sponsor» i 5 år, som passer på at medlemmet ikke er politiagent (POD 2010).

Mange prospects blir brukt som lakeier/tjenere. De blir satt til å vaske klubblokalet, rydde etter fester, hente hva enn medlemmene ønsker, de jobber for å vise at de er lojale til gjengen og har respekt for medlemmene (Wierup og Larsson 2007, Dobyns 2009). De må gjøre det de blir satt til å gjøre, og ikke stille noen spørsmål ved oppgavene de blir tildelt. Prospects har noen steder mulighet til å være med på møter, men de har ingen stemmerett. Prospects bærer ikke ryggmerket til gjengen, dette er noe som er reservert til fullverdige medlemmer. Ryggmerkene får de kun når de har blitt

---

⁷ 81 – står for HA – H er den 8. bokstaven i alfabetet, og A er den 1. altså HA = 81 (Dobyns, 2009).

⁸ «Patchet» kommer fra ordet patch, som er engelsk og betyr ryggmerket. Når du har blitt fullverdig medlem, får du ryggmerket på «cutten». Som prospect har du kun bottom rocker og merket MC, og som hangaround har du kun et lite supportmerke.

«patchet». Ryggmerkene tilhører gjengen⁹, ikke medlemmet, og medlemmet må levere tilbake ryggmerkene etter medlemskapet eventuelt opphører. Et medlemskap med en MC-gjeng kan opphøre på to måter; «good standing» eller «bad standing» (Wierup og Larsson 2007). «Good standing» er en flertallsavgjørelse om å forlate klubben tatt i samråd med klubbledelsen, som oppleves uproblematisk og tidligere medlemmer får fortsatt lov til å ha kontakt med gjengen. «Bad standing» er medlemmer som har blitt utestengt fra gjengen for å ha begått et overtramp som har svertet gjengens status, og som ikke lenger er velkommen i gjengen eller 1% miljøet. Ifølge POD (2010) blir en liste med alle «bad standings» sendt rundt på tvers av MC-gjengene, for å forhindre at medlemmet blir tatt opp i andre 1%-gjenger.

Hvem rekrutteres?

Som nevnt tidligere, har de kriminelle MC-gjengene i senere tid fokusert på å rekruttere medlemmer som har noe å bidra med innad i gjengen. Noen har kunnskap på for eksempel økonomi og IT, mens andre har selvlærte ferdigheter som inngående kunnskap til smugling, mekking av bil, bombelagning eller narkotika. Dessuten kan noen bli tatt opp som medlem, på grunn av kontakter, eller jobber innen forskjellige instanser og etater som kan være med på å skaffe gjengen viktig informasjon (POD, 2010). Doby's (2009) forteller at han var kjent i miljøet som distributør av ulovlige våpen, da han ble tatt opp som prøvemedlem. I tillegg var han på dette tidspunktet passert 40 år. Dette viser at erfaring og kunnskap er noe de kriminelle MC-gjengene foretrekker ved sine medlemmer, prospects og hangarounds, og som videre resulterer i at det er godt voksne menn som blir tatt opp som fullverdige medlemmer (POD, 2010).

Hvorfor ønsker menn å bli medlem av en slik organisasjon?

Ifølge forskere og tidligere medlemmer av kriminelle MC-gjenger, så er ikke motivasjonen til å være medlem i en slik klubb bare basert på behovet for å være lovløs og bedrive kriminalitet. Bakgrunnen for motivasjonen kan ofte føres tilbake til det å leve i en kultur der hvor samhold, uavhengighet og frihet er stikkord. (POD, 2010)

Broderskapet

Det kan virke som det først og fremst er broderskapet som står høyt i disse gjengene. Tankene om broderskapet som en essensiell verdi hos MC-gjengene går igjen i studien til Grundvall (2005). Et medlem alltid har sin brors rygg, og de tyster aldri på brødre eller gjengen. Det blir konsekvenser for de medlemmene som tyster, og enkelte tidligere medlemmer har fått tatoveringer

---

⁹ De største 1%-gjengene har opphavsrett til disse ryggmerkene.

slipt vekk med vinkelsliper, blitt vansiret, banket opp, og i noen tilfeller har måtte bøte med livet – «bad standing» (Wierup og Larrison, 2007).

Broderskapet som slike gjenger bygger på, kan være slik jeg ser det, en av de viktigste faktorene til at menn ønsker å være medlem av en slik klubb. Broderskapet skaper en følelse av tilhørighet, i en hverdag hvor man kanskje føler seg stigmatisert av resten av samfunnet. Medlemmene i slike gjenger kommer ikke fra høyere samfunnsklasser, og er ofte menn med mangelfull utdanning, lavlønnet eller ingen arbeid, og ofre for en ikke optimal oppvekst (Thompson, 1967). Ragnar Hauge (2001) mener at unge menn fra arbeiderklassen, anerkjenner at de aldri vil nå opp til middelklassens standarder om utdanning, høflighet og folkeskikk, og dermed opparbeider en forakt og handler motsatt av hva en i middelklassen ville ha gjort. Hauge mener at dette likeså godt kan være guttens måte å vise opprør mot middelklassen på. Så hvorfor samles disse unge guttene og menn i gjenger eller klubber? Hvorfor utfører de ikke dette opprøret mot middelklassens idealer alene? Ifølge Hauge er dette fordi at vi mennesker alltid vil ha samvittigheten med oss, og at det er enklere å fortrenge denne samvittigheten hvis man er flere som mener at det man gjør, stjele, innbrudd, vandalisering, vold, er den riktige avgjørelsen.

Fellesskap og samhold

Ragnar Hauge sier «Fellesskapet er også av betydning fordi de innenfor gjengen vil finne en ny verden med en ny målestokk som de har muligheter for å leve opp til, og derigjennom oppnå den status som samfunnet ellers nekter dem» (2001, s. 84.). Jeg mener det ligger en god del i dette utsagnet til Hauge. Ved å bli medlem i en slik gjeng, vil man bli anerkjent på en annen måte enn av samfunnet for øvrig, og man vil igjen få følelsen av aksept og respekt. Fauske og Øia (2003) sier at handlinger som blir fordømt av samfunnet, for eksempel kriminelle handlinger belagt med straff, kan betraktes som verdifulle og statusgivende innenfor en MC-gjeng. Derfor vil jeg anta at menn med kriminell kompetanse, eksempelvis bilinnbrudd og salg av narkotika, vil kunne føle seg ettertraktet. Det kan tenkes at menn vil velge bort å skaffe seg en lovlig kompetanse som for eksempel utdanning, til fordel for fellesskapet og samholdet de opplever i en subgruppe hvor deres kompetanse allerede ansees som verdifull. Å bli medlem av et tungt belastet miljø som for eksempel en kriminell MC-gjeng, vil ifølge Helland og Øia (2000, sitert i Fauske og Øia, 2003) være med å kompensere for nederlag og utstøtinger på andre arenaer.

Respekt, beskyttelse og rammer

Dobyns (2009) beskriver i sin bok, at respekten for HA er enorm. Han skildrer et scenario hvor de ankommer den lokale puben. DJ'en annonserer at HA med gjester har entret lokalet, folk

delers seg som Rødehavet for å slippe dem frem. Han sa han følte det som en mektig respekt for gjengen og hva den står for, og at han likte denne følelsen. Det kan tenkes at mange som blir medlem i slike gjenger, gjør dette for å oppleve følelsen av respekt, som de ellers ikke ville ha fått av samfunnet. Denne opplevde respekten kan være en årsak til at de søker seg til kriminelle MC-gjenger. Ikke bare får de respekt fra utenforstående, men også fra personer knyttet til den kriminelle underverden. Det er statusgivende å være medlem i en høyt ansett MC-gjeng som for eksempel HA eller Bandidos (Wierup og Larsson, 2007).

Ved å være medlem av en kriminell organisasjon som en MC-gjeng, vil man også alltid ha beskyttelse. Med dette mener jeg at du vil alltid ha «brødre» i andre charter, andre land og andre verdensdeler, som stiller opp og støtter dersom det er fare på ferde. Dette kan også være grunnen til at så mange respekterer og frykter kriminelle MC-gjenger, da de er klar over at hvis de har en konflikt med en i Hells Angel, så har du en konflikt med alle (Dobyns, 2009). En slik sikkerhet som konstant beskyttelse, kan være en grunn til at noen velger å bli medlem av en slik gjeng, da mange søker en følelse av trygghet i tilværelsen.

Wierup og Larsson sier at drivkraften for å bli medlem i en kriminell MC-klubb kan være en søken etter selvkontroll. Selv om medlemmer i 1%-gjenger ønsker seg fri fra samfunnets rammer, er paradoksalt nok gjengene hierarkisk styrt, med strenge regler som hvert enkelt medlem må følge. På tross av dette søker medlemmene likevel disse rammene, fordi de ikke innehar disiplinen til å skape disse rammene for seg selv (2007).

Forebygging av rekruttering

De forebyggingsstrategier som politiet i Norge i dag opererer med, kan synes å være utilstrekkelige i arbeidet med å forbygge rekruttering til kriminelle MC-gjenger. Som nevnt overfor kan det være stor sannsynlighet for at de grunnleggende verdiene og behov som broderskap, respekt og felleskap styrer hvorfor menn velger å bli medlem av en kriminell MC-gjeng. Dette kan være vanskelig for politiet å endre, da dette er verdier som er forankret i menneskes personlighet, og som har fått fotfeste over mange år. Politiets strategi for å hindre rekruttering til gjengmiljøer er ofte koblet til den personorienterte kriminalitetsforebyggingen. Lie (2011) sier at personorientert kriminalitetsforebygging tar utgangspunkt i å forsøke å påvirke bakenforliggende årsaker til at et menneske begår kriminalitet, med fokus på barn og unge. Videre påpeker hun at i motsetning til andre aktører jobber politiet med symptomer på problematferd, og ikke disse dyptliggende årsakene til kriminaliteten. Her vil de dyptliggende årsakene kunne knyttes til de grunnleggende verdiene som medlemmene søker etter, som nevnt ovenfor. Politiet har verken tid og ressurser til å gå i dybden på bakenforliggende årsaker til at et individ begår kriminalitet, og har heller ikke utdannelse

innenfor området. Derfor bærer mange av forebyggingsstrategiene preg av «brannslukking», en reaktiv metode hvor man setter fokus på et problemområde etter at kriminelle handlinger er begått.

En strategi innen den personorienterte forebyggingen som kan anvendes både reaktivt og proaktivt, er bekymringssamtalen. Bekymringssamtalen retter seg mot unge førstegangslovbrytere, eller ungdom som for eksempel foreldre, politi, lærere eller fotballtrenere er bekymret for at kan kunne utøve kriminelle handlinger. En grunn til at denne forebyggingsstrategien kan være utilstrekkelig i forbindelse med rekruttering til kriminelle MC-gjenger, er at de som rekrutteres ikke nødvendigvis er unge, eller førstegangslovbrytere. Videre er det sjeldent, som nevnt tidligere, at det rekrutteres unge menn rundt 16-20 år til de kriminelle MC-gjengene. Dette vil igjen underbygge tanken om at personorienterte forebyggingstiltak som er rettet mot ungdom kan være utilstrekkelige.

På den andre siden kan en bekymringssamtale legge til rette for at unge menn ikke ender på skråplanet, som kan føre til at de senere i livet ikke tar beslutningen om å søke seg til en kriminell MC-gjeng. Hvis problemet adresseres så tidlig som mulig vil kanskje de unge finne andre legale og sosiale settinger hvor de kan oppnå respekt, broderskap og fellesskap, uten å måtte ty til kriminell virksomhet. Dette vil da ikke kunne knyttes direkte til forebygging av rekruttering til kriminelle MC-gjenger, men politiets generelle måte å hindre rekruttering til det kriminelle ungdomsmiljøet.

Hvordan møter politiet kriminelle MC-Gjenger?

Det kan være vanskelig å bekjempe kriminaliteten som begås kriminelle MC-gjenger, da det som oftest ikke går an å koble hele klubben til kriminaliteten. MC-gjengene er i utgangspunktet legale virksomheter og organisasjoner, noe medlemmene også selv bedyrer. De sier selv de er kun motorsykkellentusiaster (Barger 2000). Allikevel er det slik at veldig mange av medlemmene er domfelt for kriminalitet, og følgelig er ofte i politiets søkelys. Derfor er det viktig å se på hvordan politiet i Norge møter disse MC-gjengene og om det er noen regionale eller nasjonale forskjeller, og videre om det finnes noen suksessfaktorer man kan ta med seg videre.

Oslopolitiets Dialogmetode

«... Dette gjør jobben vår enklere fordi vi gjennom kommunikasjon vinner respekt – og gir folk grunnlag ti å stole på oss og den jobben vi gjør» (Anstein Gjengedal, Politimester Oslo politidistrikt, sitert i Stubberud og Jensen, 2011)

Oslopolitiet har i flere år benyttet seg av dialog som metode, når det gjelder møtet med kriminelle MC-gjenger. Det ble på alvor satt fokus på gjengkriminaliteten i Oslo etter en skyting i all offentlighet på Aker brygge i 2006. Oslopolitiet har erfart at dialogen kan benyttes som et sterkt

virkemiddel til å unngå konflikter mellom rivaliserende gjenger, og mellom gjengene og politiet (Stubberud og Jensen, 2011).

Stubberud og Jensen forklarer at oslopolitiet møter ledere og innflytelsesrike medlemmer fra MC-gjenger på nøytrale møtesteder, hvor partene stiller uten uniform og vester med ryggmerker, og med to representanter hver.¹⁰ Under disse møtene tar hver av partene opp bekymringer, kommer med informasjon, og ytrer ønsker om endring eller legger ned rammer og regler. Et eksempel var at et Bandidos-medlem hadde følt seg trakassert på restaurant med familien, da han hadde blitt ransaket i all offentlighet. Dette ble tatt på møtet med representantene fra politiet, og MC-gjengen ga klar beskjed om at en slik håndtering ikke er akseptabel, og slike handlinger normalt ville få konsekvenser. Det sa politiet seg enig i (2011).

Et godt fundament i den dialogbaserte metoden er tillit og respekt, noe som forsøkes opprettholdt fra begge parter ståsted. Et annet eksempel var da Oslopolitiet la ned rammer og regler for HA Norge sitt 15års-jubileum. Her gikk politiet inn og sa klart ifra hvordan de ville ha det; ingen ulovlige aktiviteter var akseptert for eksempel bæring av kniv på offentlig sted, alle utenlandske medlemmer skulle ha med seg identifikasjonspapirer, de la ned krav om av ledelsen mellom rivaliserende klubber i hovedstaden skulle holde hverandre informert om kjøreruter og oppholdssteder slik at det ikke skulle oppstå opptøyer mellom rivaliserende klubber, alt dette for å hindre uønsket kriminalitet og opptøyer. Møtene kan synes å bære fruktbare i den forstand at politiet får muligheten til å bekrefte eller avkrefte etterretningsinformasjon, partene får snakket ut om saker som kan skape konflikter, MC-gjengene får ytret bekymringer og mulige konflikter mellom rivaliserende gjenger. Oslopolitiet har således skapt en arena hvor de kriminelle MC-gjengene og politiet kan diskutere mulige problemer, og hankses med dem før de eskalerer til voldelige konflikter og gjengopprør (Stubberud og Jensen, 2011).

Til tross for den tilsynelatende suksessen Oslopolitiet har hatt med denne dialogbaserte forebyggingsstrategien, er det likevel personer som stiller seg sterkt kritisk til denne måten å møte kriminelle MC-gjengene på. Kim Kliver ytret: «Kriminelle snakker man kun med i rettsalen. All annen kontakt gir de status» (sitert i Stubberud og Jensen, fotnote s. 27, 2011). Petter Gottshalk er en annen som lenge har vært motstander av denne metoden. (Aftenposten, 2012a) Han mener at metoden innebærer at man aksepterer de kriminelle MC-gjengene, i stedet for å bekjempe dem. Han mener dette er feil fokus og at Oslopolitiet ser mellom fingrene på kriminalitet, for å holde konfliktnivået ved et minimum. «Man velger en fredelig sameksistens på bekostning av kriminalitetsbekjempelse» (Gottshalk, sitert i Aftenposten, 2012a). Ifølge Stubberud og Jensen

---

¹⁰ Dette gjør de for å ha et ekstra vitne, og for å unngå beskyldninger om tysting innad i gjengene og utro tjenere i politiet (Stubberud og Jensen 2011).

(2011) finnes det politiansatte som mener at de som bruker dialog som strategi aksepterer og gir etter for et problem som er uønsket og samfunnsskadelig. Aftenposten (2012b) sier i sin artikkel at politifolkene som benytter denne forebyggingsstrategien, blir referert til som «quislinger» og «møkkete» av kolleger. Dette kan være, slik jeg ser det, indikasjoner på at kommunikasjon og dialog med kriminelle miljøer blir sett på som forrædersk, da det strider med politiets oppgave om å bekjempe kriminalitet.

«Razzia-metoden»

Mange politidistrikt anvender ransakinger, razzia og «stopp og sjekk» metoden for å holde de kriminelle MC-gjengene i sjakk. Her benytter man seg av alle lovens rammer og regler, og skaper seg innganger, for deretter å kunne sette i gang arrestasjoner på bakgrunn av kriminell aktivitet. Dette er noen av poengene Tore Bjørge¹¹ også legger til grunn for å kunne forebygge MC-kriminalitet. Han peker på avskrekking; få potensielle gjerningspersoner til å avstå fra kriminelle handlinger gjennom trussel om straff og kostnader, redusere gevinster fra kriminelle handlinger og inkapasitering (uskadeliggjøring) ved å frata gjerningsmenn evnen til å gjennomføre nye kriminelle handlinger, som viktige momenter i kriminalitetsforebyggingen. På den ene siden kan denne strategien være med på å avskrekke hangarounds og prospect fra å delta i en gjeng som får mye oppmerksomhet fra politiet, eller hindre at kjente gjenger oppretter nye «charters» i politidistriktet, for å unngå politiets søkelys. Hvis man vet at man kan bli stoppet og ransaket når som helst på døgnet, uavhengig av om du er på datteren din sin skoleavslutning eller på middag med bestemor, kan dette kanskje være noe som setter et medlemskap i en kriminell MC-gjeng i et negativt lys. Dette kan antas å være med på å forebygge rekrutteringen av nye medlemmer og etableringen av nye gjenger, som vil samsvare med Politidirektoratets hovedstrategier for å bekjempe MC-kriminalitet (POD, 2010).

På den andre siden kan dette forsterke broderskapsholdningen og forårsake at personer i miljøet knytter sterkere bånd og opparbeider seg en «vi-dem» holdning overfor politiet, og følgelig identifiserer seg mer med sine brødre enn resten av samfunnet. Hauge (2007) sier at ved å gi medlemmene et stempel som kriminell, en avviker, vil de lett overta kriminell-rollen samfunnet har skapt. Det vil være naturlig for meg å tro at avvikerer tenker til deg selv «Politiet mener allerede at jeg er kriminell, så da kan jeg likeså godt bli det».

En naturlig reaksjon av politiets innsats, vil være dekning i media. Det finnes utallige artikler på nettet som refererer til politiets razzia hos kriminelle MC-gjenger. I tillegg til muligens å

---

¹¹ Hentet fra forelesningsdisposisjon fra seminaret med temaet MC-kriminalitet. Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon, KS, arrangerte 23. og 24. mars 2011 (se litteraturliste).

virke avskrekkende på personer med tilknytning til miljøet, kan det tenkes at det også kan skape en større frykt for kriminelle MC-gjenger blant publikum. Dette kan føre til utrygghet i samfunnet, som igjen vil stå i strid med politiets oppgaver jfr. politilovens § 2 (1995), som sier at politiets skal ivareta borgerne og skape trygghet. På den andre siden kan dette også være med på å skape en viss trygghet, da publikum kan føle at politiet og myndighetene tar problemet rundt kriminelle MC-gjenger på alvor, og benytter seg av alle tilgjengelige midler for å bekjempe denne kriminaliteten.

Politets samarbeid med lokalsamfunnet

Politiet samarbeider også med lokalsamfunnet for å nå de tre hovedstrategimålene. Ved å benytte seg av lokalsamfunnets involvering og engasjement, kan politiet skape arenaer i samfunnet hvor det ikke er akseptert å være medlem i en kriminell MC-gjeng. Politiet i Haugesund inngikk i 2010 et samarbeid med utestedseierne i byen om å nekte adgang for medlemmer av kriminelle MC-gjenger som benyttet «cuts» - skinnvester med ryggmerker. Hensikten med avtalen var å hindre etableringen av store MC-gjenger som Bandidos og HA i byen, og for å hindre en utbredt kriminell aktivitet på bakgrunn av deres etablering (NRK, 2010, Dagbladet, 2010). Problemet med en slik tilnærming kan være lokalsamfunnets sårbarhet og påfølgende behov for politibeskyttelse. Slike tiltak som diskriminerer MC-gjenger, kan være med på å skape et konfliktnivå i lokalsamfunnet som verken politi eller lokalsamfunnet har ressurser til å dempe. Kriminelle MC-gjenger har et rykte på seg til å yte represalier mot folk som går i mot dem i form av trusler og vold. Det er her jeg mener at politiet og lokalsamfunnet kan mangle ressurser. Politiet kan få flere saker som må etterforskes, og har kanskje ikke midler til å takle eller forebygge voldsutøvelser mot aktører i lokalsamfunnet, samtidig som aktørene muligens mangler kunnskap om hvordan de skal takle eller forholde seg til trusler og vold fra kriminelle MC-gjenger.

Denne strategien kan skape utrygghet blant de aktørene i lokalsamfunnet som yter bistand til politiet for å bekjempe MC-kriminalitet. Spørsmålet er vel egentlig: Bør lokalsamfunnet engasjeres i kampen mot MC-kriminalitet, når politiet betegner denne som alvorlig? Dette er noe politiet må ta en vurdering på, er det greit å utsette aktører i lokalsamfunnet for mulig fare? Samtidig er det ingenting som tilsier at det vil komme represalier fra MC-gjengene. Ja, de har et rykte på seg for å utøve vold mot sivile, men er dette på verdensbasis eller Norge? Oslopolitets rapport om dialog som metode (Stubberud og Jensen, 2011) gir et inntrykk av at kriminelle MC-gjenger i Norge, ikke er like aggressive og voldelige som i andre land. Som nevnt tidligere er en av politiets oppgave er å skape trygghet blant publikum jfr politiloven. Det må diskuteres om en slik involvering er med på å skape trygghet for publikum, eller om det vil skape konflikter som igjen generer en større utrygghet for de involverte.

Avslutning

Å forebygge MC-kriminalitet kan synes å være en veldig kompleks oppgave. På bakgrunn av de forskjellige forebyggingsstrategiene jeg har drøftet ovenfor, ser jeg at politiet, ved å benytte dagens strategier, kan ha vanskeligheter med å bekjempe MC-kriminaliteten. Imidlertid er det slik at strategiene synes å fungere for utøverne. Oslopolitiet synes selv å være svært fornøyd med resultatene de har oppnådd ved bruk av dialog, men det finnes kollegaer i politietaten som ser på denne fremgangsmåten som svært uheldig. På bakgrunn av uenighet i etaten vil det derfor kunne bli vanskelig å implementere metoden i arbeidet for å bekjempe kriminelle MC-gjenger på nasjonalt nivå. Samtidig er det flere politidistrikt som har benyttet «razzia-metoden» og samarbeid med lokalsamfunnet, som virker tilfredse med resultatene som viser seg ved bruk av disse strategiene. Hovedmålet er å vise at politi og lokalsamfunn ikke aksepterer det MC-gjengene står for, måten de opererer på og at det vil være konsekvenser for handlingene. Her har vi to motstridende syn på hvordan politiet bør møte kriminelle MC-gjenger; dialog versus kontroll i form av «razziametoden» og lokalt samarbeid. Det har vist seg at dialog kanskje ikke er et tilstrekkelig tiltak for å nå hovedstrategimålene til POD, som jobber for å forebygge rekruttering, redusere antall gjenger og hindre nyetablering av gjenger. Dialogstrategien baserer seg på å holde konfliktnivået mellom politi og gjenger, samt rivaliserende gjenger, til et minimum. Samtidig kan det også være slik at «razziametoden» er med på å skape et større samhold i MC-miljøet som kan føre til nyetableringer og rekruttering. Dette vil også stride med hovedstrategimålene.

Politiet møter kriminelle MC-gjenger på ulike måter på nasjonal basis. Av de tiltakene som iverksettes for å forebygge MC-kriminalitet, kan det se ut som dialogmetoden fokuserer mest på «fredelig sameksistens», mens de mer aggressive tiltakene viser nulltoleranse for 1%erne.

Litteraturliste:

Selvvalgt pensum:

Grundvall, S. (2005) *Vagabond MC: Gemenskap, manlighet og marginalitet – En studie av en västsvensk bikerklubb*. (245 s.)

Göteborg: Göteborgs universitet, Institusjonen för socialt arbete

Bøker:

Barger, R. , Zimmerman, K. & Zimmerman K. (2000). *Hell's Angel*.

Trondheim: Forlaget Kulørt Kultur.

Dallan, O. (2007) *Metode og oppgaveskriving for studenter*. (4. utg.)

Oso: Gyldendal Norsk Forlag.

Dobyns, J. (2009) *No Angel: My Harrowing undercover Journey to the Inner Circle of The Hells Angels*. New York: Crown Publishers.

Fauske, I & Øia, T. (2003). *Oppvekst i Norge*.

Oslo: Abstrakt forlag.

Grundvall, S. (2005) *Vagabond MC: Gemenskap, manlighet og marginalitet – En studie av en västsvensk bikerklubb*.

Göteborg: Göteborgs universitet, Institusjonen för socialt arbete.

Hauge, R. (2001) *Kriminalitetens årsaker*, (2.utg.)

Oslo: Universitetsforlaget.

Hauge, R. (2007) *Stempling og Stigmatisering*. I: L.finstad & C. Høigård (red.), *Kriminologi* (4.utg.) Oslo: Pax forlag.

Johannesen, A., Tuft, P.A. & Christoffersen, L. (2010) *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (4. utg.)

Oslo: Abstrakt forlag

Larsson, P. (2008) *Organisert kriminalitet*

Oslo: Pax forlag

Lie, E.M. (2011) *I FORKANT – Kriminalitetsforebyggende politiarbeid*.

Oslo: Gyldendal Norsk Forlag

Thompson, H.S. (1967) *Hell's Angels – The Strange and Terrible Saga of the Outlaw Motorcycle Gangs*

Norsk utgave (2011) *Hell's Angels*

Oslo: Pax Forlag

Wierup, L. & Larsson, M. (2007) *Svensk Maffia: En kartläggning av de kriminella gängen*.

Stockholm: Norstedts.

Rapporter:

Politidirektoratet (2010) *Politiets bekjempelse av kriminelle MC-gjenger i perioden 2011 til 2015*.

POD Publikasjon nr 2010/15, ISBN 978-82-8256-009-2

Oslo: Politidirektoratet.

Stubberud, R. & Jensen, E. (2011) *Alt starter og avsluttes med et håndtrykk – Dialog med gjengstrukturer, erfaringer, resultater og råd*.

Oslo: Oslo Politidistrikt.

Forelesningsnotater:

Bjørgero, T. (2011). "Strategier for forebygging av organisert kriminalitet – med MC-gjenger som eksempel" Forelesning av Tore Bjørgero, professor i politivitenskap ved Politihøgskolen i Oslo, snakket med utgangspunkt i forskningsrapporten han er medforfatter og redaktør av, «Forebygging av terrorisme og annen kriminalitet» (PHS Forskning 2011:1)

Kilde:

Det kriminalitetsforebyggende råd – KRÅD (2011, 29. mars). *MC-kriminalitet: Her er Danmarks metoder*. Hentet 7. mai 2012 fra <http://www.krad.no/forebygging/trygge-naermiljoer/mc-kriminalitet>

Nettsider:

Aftenposten (2012a, 16.januar). *Oslopolitiet snakker bort gjengvolden*. Hentet 7.mai 2012 fra <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Oslopolitiet-snakker-bort-gjengvolden-6742282.html#.T6fntfLiQSU>

Aftenposten (2012b, 16. januar). *Politifolk kaller hverandre Quislinger*. Hentet 7. mai 2012 fra <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/--Politifolk-kaller-hverandre-quislinger-6742284.html#.T6jfAvLiQSU>

Dagbladet (2010, 31. juli). *Nekter MC-gjenger å gå på pub*. Hentet 7. mai 2012 fra http://www.dagbladet.no/2010/07/31/nyheter/innenriks/hells_angels/bandidos/12779259/

NRK (2010, 31.juli). *Kommer ikke inn med skinnvest*. Hentet 9. mai 2012 fra <http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/rogaland/haugaland/1.7230490>

Lover:

Straffeloven. (1902) *Almindelig borgerlig Straffelov av 22. mai 1902*. Hentet 11.mai 2012 fra <http://www.lovdato.no/all/nl-19020522-010.html>

Politi-loven. (1995) Lov om Politiet. (politi-loven) av 4. august 1995 nr. 53. Hentet 11. mai 2012 fra <http://www.lovdato.no/all/hl-19950804-053.html>